№. 58 Ешій: 15 Декемвріе 1829

АЛБИНА РОМѪНѢСКЪ

ГАЗЕТЪ ПОЛИТИКО-ЛИТЕРАЛЪ

ЕШІИ

Пачѣ карѣ кȢ феричире саȢ ꙟкеїет есте пентрȢ Молдова ȢнȢл дит челе патрȢ марй періоаде але исторіей сале. Періодȣл ꙟтѫю ла 1350 саȢ ꙟсемнат прин ꙟтȢрнарѣ домнїилор Ромѫнещй ꙟ Молдова. НȢмероаселе стрълȢчите фапте ощенещй ѡ ꙟнълцаръ, май алес сȢпт ИроȢл ностръ Стефан Водъ, ꙟтрȢ де плинъ не атѫрнаре націоналъ ла чел май ꙟтѫю град ал мърирей ши ал славей сале. Ал доиле період дела анȢл 1510 есте ал ꙟкинърей церей прин капитȢлаціе сȢпт сȢзеринитатѣ ꙟпъръціей Отомане кȢ пъстрарѣ дритȢрилор націей. Ȣрмѣзъ ал треилѣ період ла 1711 дȢпъ трекерѣ ꙟ Россіа а домнȢлȢй Димитріе Кантимир, кѫнд аȢ ꙟкъпȢт пре скаȢнȢл домніей фамиліиле фанаріоте ши кѫнд марџинѣ церей саȢ ꙟпресȢрат де кътръ Тътарй, дин ачѣ ꙟтристатъ епохъ бинеле обшіей скъдѣ ла ной кȢ асеминѣ репиде аналогіе, кȢ карѣ ꙟ жȢрȢл ностръ спорѣ пела вечинателе нѣмȢрй, че спре а лор ꙟбȢнътъцире саȢ фолосит де тоате мижлоачиле ꙟпрецȢрърилор ши а лȢминърей векȢлȢй. Де атȢнче липсинд виртȢтѣ датȢсаȢ дȢпъ кȢрсȢл ꙟтѫмплърилор де кареле мѫнатъ фіинд саȢ възȢт Молдова апроапе де рипа пеирей. ꙟнсе ꙟнцерȢл скȢтиторіȢ ръсърин дела мѣзъ ноапте саȢ ꙟфъцошат спре мѫнтȢирѣ ноастръ, ꙟнаинтѣ кърȢіа аȢ перит ка ѡ пȢлбере де фаца вѫнтȢлȢй четеле спъймѫнтътоаре а Тътарилор, ши де атȢнче скȢтȢл чел пȢтерник стъ ꙟтинс асȢпра ноастръ, іар акȢма маринимосȢл Монарх ꙟфъцошадъ кȢ присосинцъ тоате цȢрȢириле прокатохилор сеи, ши ꙟтре семнеле стрълȢчитȢлȢй сеȢ тріамв лȢчеще астъзи феричe соарта нѣмȢлȢй Молдо-ромѫн. АктȢл сепарат прин кареле нисъ ꙟтоарнъ тоате дритȢриле стръмошещй, дъ ꙟчепȢт марелȢй період ал регенераціей (де нoȢ нащирѣ ноастръ) але кърѫ феричe родȢри непоцій ностри ши исторіа кȢ мȢлцъмире ле вор ꙟфъцоша лȢмей.

Ашадар ꙟМПЪРАТȢЛȢИ НИКОЛАИ МАРЕЛȢИ НОСТРȢ ПРОТЕКТОР, пре кареле проніа кȢ немȢриторіȢ дафин лаȢ ꙟкȢнȢнат съ адȢчем семнеле де адѫнка ноастръ мȢлцемире, нȢ прин кȢвинте че прин фапте арътѫндȢне вредничй де асемине фачери де бине, кариле статорническ а ноастръ феричире. ꙟнасемине ꙟпрецȢрърй, нȢмирѣ Ез. сале Д. Генерал лейтенант де Киселеф ла ꙟналта трѣптъ а Президенціей ПринципатȢрилор есте ѡ сигȢръ ꙟкизъшлȢире а бинелȢй че ни се прегътеще, ачест вредник ощѣн ꙟфъ-

цошаъ астъзй ши ꙟтрꙋ але администраціей, ꙟгрижирй пъринтешй ꙟсоците кꙋ дрепте ши лꙋминоасе кꙋџетърй, ꙟкѫ сꙋп а Еѯ. сале повъцꙋире вом вѣде кꙋрѫнд плините нъдеждиле ши дорінцеле ноастре.

Џой ꙟ ръсърітꙋл зорилор ла 12 але ачїстїе дꙋпъ че се сꙋи фригꙋл дꙋпъ арътарѣ калдомесорꙋлꙋй пѫнъ ла 29 граде, ꙟкѫт мꙋлцй оаменй се афлъръ пе дрꙋмꙋрй морцй ши деџерацй, ꙟ ачѣста зи пела ноѫ чѣсꙋрй се коборѫ ла 4 граде.

МАРѢ БРИТАНІѢ 23 Ноемврїе

Жꙋрналꙋл де Лондра дин 10 ноемврїе ꙟсъмнѣзъ асефи ꙟтѫмплат аколо ѡ аша гроасъ негꙋръ ꙟкѫт пела амїазизи аꙋ требꙋит асе апринде лꙋмѫнърй ши тръсꙋриле се ꙋмбле пе ꙋлице кꙋ фанаре апринсе, къ нꙋ пꙋтѣ чинева вѣде обїектꙋриле динаинтѣ са, ꙟкѫт ачїй дой ꙟџемънацй Сїамоенй де карїй саꙋ ворбит ꙟ алб. ром. ном 48. афлѫндꙋсе атꙋнче ꙟ Лондра ши крезинд афи ноапте врꙋръ а мерџе ла кꙋлкат.

Ꙋн жꙋрнал Енгилзеск зиче, къ сарфи аштептѫнд ꙟ лондра пѫнъ 14 зиле интересанте депеше дела Рїо-Ѩнеиро кꙋ хотъръре: къ дѣкъ Ꙟмпъратꙋл Дон-Педро сева мърџини а фаче мишкърй пꙋтерниче спре а лꙋа ѩръш ꙟ стъпѫнирѣ са Корона Портꙋгалїей атꙋнче Енглитера ва май прелꙋнџи акꙋноаше пре Домн Мигел де Краю Портꙋгалїей; ѩр дакъ Домн Петро ва декларꙋи къ нꙋва пꙋте пꙋрта ръзбою асꙋпра Портꙋгалїей ши ва ши ръмѫне ꙟхотъръре, кꙋ тоатъ воинца лꙋй Д. Мигел, анꙋй да де соцїе пре фїика са Дона Марїа, ꙟн аша фелю де ꙟтѫмпларй ва ꙋрма ши Енглитера парадигмей Спанїей.

Нꙋва полицїе че саꙋ организат де кꙋрѫнд ꙟ Лондра аꙋ дат довезй деспре съргꙋинчоаса привигере ла ѡ ардере че саꙋ ꙟтѫмплат май ꙟн ꙋрмъ, абїе саꙋ фост ꙟштїинцат ачѣстъ ꙟтѫмпларе кѫнд ꙋн маре нꙋмър де слꙋжиторй се афла ла фаца локꙋлꙋй ши апъра лꙋкрꙋриле скоасе ꙟн ꙋлицъ ꙟ протива тълхарилор, карїй ла асеменѣ прилежꙋрй нꙋ липсѣ алте дꙋцй аш ꙟтребꙋинца мешешꙋгꙋл лор фъръ апꙋте фи педепсицй.

Џеминїй Сїамоенй аꙋ сосит сънътошй ла Лондра, юцала лор Есте ꙋн лꙋкрꙋ де мираре; ꙋнꙋл дин кълъторй чи аꙋ венит кꙋ джншїй дела Нев-Иорк, спꙋне къ ѩр фи възꙋт адесе орй ꙋркѫндꙋсъ пе катаргꙋрй кꙋ спринтинътатѣ ꙋнꙋй де съвѫршит коръбїерю.

Май мꙋлте планꙋрй се афлъ акꙋма гата пентрꙋ ашъзарѣ дрꙋмꙋрилор кꙋ огаше де фїер, май алес ꙟтре Лондра ши Бристол, ла депъртаре де 32 миле фрацꙋзешй, ꙋнде тръсꙋриле кꙋ абꙋрй аꙋ а дꙋче пе дрꙋмецй кꙋ ѡ юцалъ де 30 миле Енглизешй пе чѣс. Ꙟнсъ майнаинте де асъ гъти ачесте дрꙋмꙋрй, съ вор ꙟтребꙋинца тръсꙋриле кꙋ абꙋрй пе дрꙋмꙋриле челе проасте ꙋнде вор фаче 12 миле пе чѣс.

Газетеле ноастре аратѣ ка ѡ тристъ довадъ а рълей нъравирй че стъпѫнеще ꙟ Лодра ꙋрмарѣ, къ нꙋва полицїе аꙋ ꙟкис ꙟ съптъмѫна трекꙋтъ 140 персоане афлате бете прин ꙋлицъ. Ꙟтре еле се афла бърбацй нꙋмай 10 ши фемей 130, лꙋкрꙋ май не аꙋзит ꙟкъ ꙟ лꙋме.

Таймса сокотеще къ Поарта ва тримите ꙋн амбасадор ла Лондра, спре асъ ꙟтокми дꙋпъ обичеюл нацїилор цивилизате; чел май депе ꙋрмъ амбасадор тꙋрческ аꙋ фост аиче ла 1795.

ПОРТꙊГАЛІЯ

Жꙋрналꙋл де Морнинг скрїе дин Лисабона дела 7 ноемврїе: къ старѣ дин лъꙋнтрꙋ а церей Портꙋгалїей се афлъ ꙟ фоарте тристъ позицїе. Дꙋпъ ѡ ꙋскъчꙋне де 5 лꙋнй де абїе пе атꙋнче ꙟчепꙋсе а плоа спре бꙋкꙋрїа лъкꙋиторилор. Сечеришꙋл пе аколо аꙋ фост фоарте тикълос, ши атѫт пин сате кѫт ши пин политїй нꙋ веде ничй аꙋде чинева де кѫт фоаме ши мишелїе ши претꙋтиндинѣ маре липсъ де монетъ, ꙟкѫт ꙋнїй дин негꙋциторй врѣꙋ асе стръмꙋта пин церй пачниче. Нꙋмай пꙋцинъ невое симцеск ши дрегъторїй фїинд къ симбрїа лор лисаꙋ плътит ꙟ хѫртїй пѫнъ ла 1832. Асеминѣ саꙋ плътит ши жꙋдекъторїй, ꙟсъ

ачестїа тот се май мѫнгѫе ѹмплѫндѹшїй бѹзѹнъриле дѹпъ мода веке кѹ виндирѣ дрептъцилор челѹй чи дъ май мѹлт. Ꙟнкисориле сѫнт плине де жъртвиле челор де класа май де ѱос; їаръ търнѹриле ши май алес ал Сфѫнтѹлѹй Іѹлїан цеме ди Єѵгенищій, Генералій, Жѹдекъторій, Персоане бисеричещій, Офицерій, негѹциторій ши алцїй, ка нѹкѹмва їй саѹ прїетинїй лор съ се рѫдиче асѹпра лѹй Дон-Мигел, акърора нѹмър нѹмай ꙟ ачест търн тръче песте 580, ши кърора лисе фак фелюрй ди крѹзимй. Мигелищїй ди ши ꙟмѹлте декѹражицй, кѹ тоате ачесте нѹ перд де тот нъдеждѣ щїинд прин тоате кипѹриле аш агониси банй.

БРѸѮЕЛ 10 Ноемврїе.

Газета църилор де ѱос кѹпринде ѹрмъторюл артикѹл: Фїинд къ тоате черчетъриле фъкѹте пънъ акѹма атѫт ꙟлъѹнтрѹ церей, кѫт ши динафаръ, пентрѹ дескоперирѣ одоарълор фѹрате ꙟ ноаптѣ дела 21 спре 22 Септемврїе ꙟ пълатѹл К. сале ꙟнълцимій Принцѹлѹй де Оранж аѹ спре а дескопери пе тълхарій, наѹ авѹт пънъ акѹм ѹрмарѣ доритъ: Ѱос искълитѹл ꙟтѫюл Адвокат-генерал ла ꙟналта кѹрте де цѹдекъторїе дин Брѹѯел, дѹпъ сокотинциле К. сале Ꙟ. Принцѹлѹй де Оранж, ши дѹпъ порѹнчиле че исаѹ ꙟпъртъшит де кътръ Єѯ. са министрѹл цѹдекъторїей цѹрѹеще ѡ мѹлцъмитъ де 25 мїй фїоринй ори ши кърѹѧ, чине ва адѹче лѹкрѹриле фѹрате, пре кѹм еле се афлъ ꙟсъмнате ꙟн иѯводѹл че саѹ пѹбликат ꙟ причина ачѣста, сеѹ чине ва да ꙟщїинцърй ꙟ дестѹле пентрѹ дескоперирѣ лор; ѡ ꙟдоитъ мѹлцъмире съ ва ръспѹнде ачелѹѧ, кареле прин ѹн кип ведерат ва аръта цѹдекъторїей пе причинѹиторїй фѹртишагѹлѹй.

Ѡ маре мѹлцъмитъ се ва да асеменѣ ачелѹѧ кареле ва дескопери афларѣ мъкар нѹмай ѹнора дин ачеле лѹкрѹрй фѹрате; ачѣстъ мѹлцъмитъ се ва аналогиси дѹпъ прецѹл лѹкрѹрилор дескоперите.

МИНХѢН

Дѹпъ ѡ катаграфїе стастистикъ, скоасъ дин рапортѹриле офиціеле асѹпра ашезъмѫнтѹрилор де ꙟвъцатѹръ пѹбликъ дин Баварїа, саѹ афлат ла кѹрцерѣ анѹлѹй трекѹт 1828 ꙟ Ликее 666 схоларй, ꙟ гимназїй 3048, ши ꙟ схоалеле елементаре (ꙟчепътоаре) 2279.

5 Ноемврїе. Ꙟ зилеле трекѹте аѹ сосит аиче прецїоасъле дарѹрй, че аѹ тримис М. са Ꙟмпъратѹл Россїей ла бисерика чѣ ноѹъ гречѣскъ а Орашѹлѹй ачестѹѧ прин солїа Баварезъ дела Петересбѹрг.

Ачесте дарѹрй се кѹпринд ꙟ васе сфиците де аѹр, де арцинт, ꙟи икоане, кърцй ши алте подоабе хотърѫте пентрѹ слѹжба Дѹмнезеѣскъ.

МАДРИТ

Соцїа Дофинѹлѹй, фїюл Кралюлѹй де Францїа ши Дѹкеса де Бери аѹ фъкѹт принцесей де Неаполе челе май скѹмпе дарѹрй де нѹнтъ. Чѣ дин тѫю дин ачесте Принцесе їаѹ тримис ѡ подоабъ тоатъ де дїамантѹрй, кѹ ѡ медалїе кѹпринсъ асеменѣ де дїамантѹрй ши ѹн портрет фрѹмос; Дѹкеса де Бери аѹ дат сѹрорей сале ѹн гердан ши бръцѣле песте тот кѹ бриленѣтѹрй де чѣ май маре фрѹмсецъ.

Ѹрмарѣ Физичей Пъмѫнтѹлѹй.

Физикѹл черчетѣзъ пърциле алкътѹитоаре але апей, кълдѹра сеѹ ръчѣла ей пънъ ла ѡ адѫнчиме де доѹъ версте ши скоате дин фѹндѹл адѫнкѹлѹй пробе де ачѣстъ апъ, чей аратъ къ пърциле ей сѫнт тот ачелеш че ши пе фаца дѣсѹпра; ел ꙟи аминте ла кѹрцериле мърей, тълкѹеще млащиниле, черчетѣзъ ачеле доѹъ фѹндѹрй де гѣцъ че акопър полѹриле ши се минѹнѣзъ афлѫнд ꙟлъѹнтрѹл лор мърй дескисе ꙟсѹш ꙟмижлокѹл Ерней, сѹпт ѹн цер дела 40 пънъ ла 50 граде. Де аиче ел съ ꙟналцъ ꙟн атмосферъ, сеѹ ꙟн идеїе сеѹ кѹ мижлокѹл ѹнѹй Балон, ши черчетѣзъ причиниле метеорилор де апъ че ꙟсѹфлецазъ роада кѫмпѹрилор ноастре, сеѹ ле ѹскъ прин сѣчетъ, сеѹ ле пѹстїеск прин гриндинъ ши фѹртѹне, ши а метеорилор лѹминоасе дин каре ѹнеле аціѫцъ ѡ невино-

ватъ періергіе, ши алтеле лȣминѣѕъ нопциле пърцилор дела полȣрй, фъръ ада ȣйтъреи ачеле мичй трȣпȣрй черещй, нȣмите стеле збȣрътоаре, глобȣрй де фок, аеролите, кариле абътѫндȣсе дин роата лор чѣ динтрȣ ꙟчепȣт, кад ꙟтоате зилеле кȣ міиле пе планета ноастръ, кȣм ȣн рою де мȣскȣце май невъѕȣте се арȣнкъ ꙟ пара ȣней фъклій спре аш съвѫрши ꙟтрѫнса кȣрсȣл віецій лор, нȣмай пȣцин ꙟ аминте ла феномеле магнетиче, Єл алѣргъ кȣ акȣл съȣ чел магнетик песте ȣскатȣрй ши мърй. Ѥл ꙟкеіе лȣкрѫриле сале аминте кȣ ѡ раръ статорничіе, спре асъ ꙟкрединца ꙟсфѫршит къ аȣ кътат ꙟ скимбъриле магнетиче ѡ леџе пре карѣ поате натȣра нȣ ѡ кȣноаще. Пр ачесте остенеле нȣ вор рѫмѫне пїердȣте пентрȣ оменире; лȣминѫндȣсъ прин афлъриле алтор бърбацй, фиѕикȣл ва афла ѡ динеоаръ ꙟн кътарѣ акȣлȣй магнетик мижлоаче сигȣре де а преведе кȣтремȣриле пъмѫнтȣлȣй, ши де аскъпа де ненорочитоареле лор рѫстȣрнърй. Ꙟсфѫршит повъцȣит де щіинца деспре пъмѫнт съ погоаръ ꙟлъȣнтрȣл пъмѫнтȣлȣй спре а къȣта ла стѫнчиле дин каре Єл съ алкътȣеще, ла ѕидитȣра лор ла зечерѣ ши ла гръмъдирѣ лор. Ѥл ꙟсъ нȣ афлъ аичй нȣмай трȣпȣрй проасте де стѫнчй ши де пъмѫнтȣрй; натȣра ѫй май пȣне ꙟнаинте рѫмъшиціле съпате але май мȣлтор вѣкȣрй де плѫнте ши віетъцй, динтрѡ лȣме че тръѧ ѡ динеоаръ, ꙟгропатъ, ꙟклештатъ, ши ꙟпїетритъ ꙟ ачеле марй трȣпȣрй пе каре ной зидим астъѕй лъкашȣриле ноастре. Де ѡ парте ачеле стѫнчй, стрѫмȣтателе пъмѫнтȣрй, нърȣителе фъптȣрй, де алта рѫмъшиціле ȣней немърџините ꙟпопорѫрй ꙟнаинте де тоатъ векимѣ историіилор, алкътȣеск Ꙗрхиве несъвѫршите, ȣнде фиѕикȣл аџȣторат де тоате мижлоачеле щіинцей, се стръдѫнȣеще а чети ачеѧ че фаче натȣра астъѕ ши че аȣ фъкȣт ѡ динеоаръ.

(Жȣр: де С. Петерсбȣрг)

ꙞЩІИНЦАРЕ

Доринд а май спори фолосȣл ачестей газете кȣ ꙟвоирѣ ꙟналтȣлȣй Гȣверн се вор пȣблика делаа 1 Іанȣаріе 1830. Ꙗктȣриле офиціале ши орѫндȣириле административе (окѫрмȣитоаре) але прінципатȣлȣй прекȣм ши челе де поліціе, прецȣриле продȣктȣрилор пъмѫнтене ши ачелор де пе ла ꙟвъчинателе скале ши ч. Щіинца ши пъстрарѣ пентрȣ актȣрй фіинд неапърат требȣитоаре пентрȣ ачій, каріи аȣ ꙟтересȣрй де џȣдекъцй сѣȣ де спекȣлацій.

Асеминѣ се адаоџе а ꙟщіинца кȣмкъ ла Кантора Газетей съ поате къпъта трактатȣл де паче кȣ ȣн прец мъсȣрат. Фолосȣл вѫнзърей ачестора фіинд де редакціе хъръзит пентрȣ аџȣторюл сърманилор копій ай кърора пъринцй аȣ рѫмас жъртва епидиміей.

Диванȣл ꙟмплиниторю прин нота са дин 11 але ачестіа, кътръ редакціа Албиней Ромѫнещй, чере асе фаче пȣбликȣлȣй щіȣт: къ мезатȣл чел де пе ȣрмъ а кфитȣлȣй кълдърилор де велницъ, се ва фаче ла 23 але кȣргътоарей лȣнй, ла каре термин кȣмпъръторій аȣ кȣ вȣрта аȣ пе цинȣтȣрй съ се ꙟфъцошеѕе ла диванȣл ꙟмплиниторю.

Кърора дȣпъ порончиле дате дин партѣ Въ. сале Вице Президентȣлȣй, се вор лъса а ꙟтра ꙟн Ораш фъръ карантинъ нȣмай афȣмѫндȣсъ.

АФОРИЗМЕ

Аверѣ че нȣ нисъ поате рѫпи Єсте мȣлцъмирѣ де а фи фъкȣт ѡ фаптъ бȣнъ.

ѠБСЕРВАЦІЙ МЕТЕОРОЛОГИЧЕ.

Зіоа	Ѡбсервацієй	Калдомесор	Греомесор	Старѣ аерȣлȣй
14	декемвріе диминѣца ла 8 ч	† 1	28 - 7	плоȣос

Ла 16 декемвріе Соареле рѫсаре ла 3 ч. 34 м Амѣѕъзи віне ла 7 ч. 47 м